

ПОВІДОМЛЕННЯ

двум отрядам: Твердокрылые или Жуки (Coleoptera Linnaeus, 1758) – 179 видов и Лускоккрылые или Бабочки (Lepidoptera Linnaeus, 1758) – 151. Общее количество насекомых может достичь 3-3,5 тыс. видов.

Ключевые слова: Галицкий национальный парк, жуки, бабочки, Красная книга

A.M. Zamoroka

Halych National Natural Park, Halych, Ivano-Frankivsk region, Ukraine

THE CURRENT STATE OF ENTOMOFAUNA STUDIES OF HALYCH NATIONAL NATURAL PARK

The analysis of the entomological studies on the territory of HNNP from 2006 to 2010 has been performed. 360 insects species have been registred. At the end of 2006 85 species here recorded at the end of 2007 – 125, at the end of 2008 – 150, 2009 – 310 and 2010 – 300 species respectively.

January 1, 2011 the most recorded species belongs to two orders; beetles – 179 and or sheath-winged insects butterflies or scale-winged insects – 151. The number of insects achieve the 3-5 thousand of species.

Key words: Halych National Natural Park, beetles, butterflies, Red data book

Рекомендує до друку

Надійшла 9.06.2011

В.І. Кваша

УДК 595.7(477)

Я. І. КАПЕЛЮХ

Природний заповідник "Медобори"

вул. Міцкевича, 21, смт. Гримайлів, Гусятинський р-н, Тернопільська обл., 48210

ЧЕРВОНОКНИЖНІ ВИДИ КОМАХ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА "МЕДОБОРИ", ЇХ ЛОКАЛІЗАЦІЯ ТА СТАТУС

Проаналізовано перелік рідкісних видів комах, їх статус і локалітет на території природного заповідника "Медобори"

Ключові слова: локалітет, заповідник, рідкісний вид

Дослідження ентомофауни на території, яка в даний час належить природному заповіднику "Медобори", розпочалися після його створення у 1990 році. Воно велося переважно в напрямку вивчення видового складу *Coleoptera* і майже не торкалося інших груп комах. Систематичні роботи по вивченню рідкісних видів комах на території заповідника і в його околицях ведуться автором з 1998 року. З цього часу тут було виявлено 22 види [3], які знаходились на сторінках другого видання Червоної книги України. Після виходу останнього видання Червоної книги [2] із складу червонокнижних видів заповідника було виключено ведмедицю Гера - *Callimorpha quadripunctata* (Pada) і ванессу чорно-руду - *Nymphalis xantomelos* (Esper), а також стрічкарку велику червону – *Catocala delecta* (Hubner) як вид, що був неправильно визначений. Разом з тим у цей список було внесено нововведені види - сатурнію велику - *Saturnia pyri* L. та бабку перев'язану - *Sympetrum pedemontanum* L.

Таким чином на даний час список червонокнижних видів заповідника та його околиць налічує 21 вид [4]. Відомості про зустрічаність, чисельність та їх статус на території за весь час спостережень наведені нижче.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Calopteryx virgo (L.), кв.51 Краснянське л-во (ок. с.Кренцилова), р.Збруч, 18.06.98 (1 особина); кв.39 Краснянське л-во, 23.08.04р. (3 особини).

Sympetrum pedemontanum, рідкісний вид околиць заповідника. Відмічено зустріч в околицях с.Остап'є Підволочиського р-ну - 25.08.2004 р. (3 особини).

Osmoderma eremita (Sc) – надзвичайно рідкісний вид. Зафіксовано лише дві зустрічі поодиноких особин: 18.04.98 кв.27 Вікнянське л-во (ок. с.Вікно) – 1 особина, 5.07.08 ур.Городницькі горби (ок. с.Остап'є) -1 особина.

Lucanus cervus (L.) – надзвичайно рідкісний вид, відомий за 2 знахідками: 18.07.98 - кв.39 Краснянське л-во (окол. с.Паївка)- 1 особина,♂ та 15.07.2001 р. (філія Кременецькі гори") - 1 особина,♀.

Cerambyx cerdo cerdo L. – надзвичайно рідкісний вид. Вперше зафіксований за повідомленням лісника Городницького лісництва Кришталовича В.М. у 1998 р.; 30.07.09 лабораторією ДСЛП "Львівзахист" (Вівчар В.Ф.) виявлено ходи личинок вусача у відібраних для аналізу зразках.

Agromia moschata L. – рідкозустріваний вид всієї території заповідника та досить чисельний в одному локалітеті (колишній авіаполігон), де є зарості старих верб, як стації для його розмноження: кв.43, 37 Краснянського л-ва (колишній авіаполігон) - 21.07.1998 р. (5 особин), 1999 (7 особин), 2000 (3 особини), 9.08.2001 (1 особина), 13.07.2003 (1 особина), 23.04.2004 р. (різке збільшення чисельності), 19.07.05 (78 особин), 14.07.05 - (9 особин), 18.07.08 (різке збільшення чисельності); ур.Волове (околиці с.Саджівки) – 29.07.2001 (2 особини); с. Городниця – 20.07.2002 (1 особина); с.Кренцилів – 20.08.2004 (1 особина); кв.45 Краснянське л-во (околиці с.Кренцилів) - 18.06.2007 р. (3 особини); кв.48 Краснянське л-во (ок. с.Раштівці) – 6.07.2007 р. (7 особин); кв.32 Вікнянського л-ва (ок. с.Паївка) – 15.05.2009 р. (1 особина).

Papilio machaon (L.) – звичайний на всіх відкритих ділянках заповідника та околиць вид. Відмічений майже у всі роки спостережень: гора Гостра (ок. с.Вікно): 24.07.1998 р. (1 особина), 08.1999 р. (3 особини), 11.05.2004 р.(1 особина), 06.2000 р. (досить чисельно); г.Довга – 21.07.2001 р.(3 особини); 4.08.2001 р.(1 особина); 8.05.2002 р. (1 особина); 8.05.2003 р.(3 особини); смт.Гримайлів – 20.08.2002 р.(1 особина); 08.1999 р. (2 особини); с.Буцики Гусятинського р-ну – 26.07.06р.(1 особина), 27.07.2001 р. (1 larv); 6.06.2002 р. (6 larv); 16.06.2007 р. (5 larv); 21.06.2008 р. (2 larv); урочище Городницькі горби (ок. с.Остап'є Підволочиського р-ну) – 06.2000 р. (чисельно); 10.07.2005 р. (1 особина); окол. кв.40 Краснянського л-ва (околиці с. Малі Бірки) – 11.05.2002 р. (1 особина); 19.06.2005 р. (1 особина); кв.31 Вікнянського л-ва (околиці с. Паївка Гусятинського р-ну) – 20.08.2002 р. (1 larv); лісосмуга (дорога до с.Монастириха Гусятинського р-ну) 17.05.2009 р. (2 особини).

Parnassius mnemosyne (L.) – рідкісний, відмічений лише в одному локалітеті вид: кв.41-42 Краснянського л-ва (окол. с. Малі Бірки Гусятинського р-ну) – 12.05.1998 р. (5 особин), 21.05.2001 р. (1 особина,♀), 3.06.2009 р. (9 особин), 16.06.2003 р. (2 особини), 18.06.2005 р.(8 особин), 5.06.2009 р. (3 особини).

Apatura iris L. – звичайний вид заповідника, хоч зустрічається не кожного року: кв.40, 42, 37 Краснянського л-ва (окол. с. Малі Бірки) – 12.05.1998 р. (1 особина); 06.1999 р. (3 особини); 06.1999 р.(5 особин),19.06.2003 р. (7 особин), 23.06.2003 р. (5 особин), 3.07.2007 р. (3 особини); кв.24 Вікнянського л-ва (окол. с.Вікна Гусятинського р-ну) – 06.2000 р. (3 особини), кв.45 Вікнянського л-ва (окол. с.Красне Гусятинського р-ну) – 28.06.2008 р. (5 особин); кв.45 Вікнянського л-ва (окол. с.Красне Гусятинського р-ну) – 28.06.2008 р. (5 особин); кв.32 Вікнянського л-ва (окол. с.Паївка) – 3.07.2008 р. (1 особина, мертва); кв.43 Городницького л-ва (окол. с.Личківці Гусятинського р-ну) – 22.06.2009 р. (1 особина); кв.23 Городницького л-ва (окол. с. Кренцилів Гусятинського р-ну) – 26.06.2009 р. (2 особини).

Iphiclides podalirius L. – рідкісний у заповіднику і околицях вид: с.Товсте Гусятинсько р-ну – 14.07.____р. (1 особина); кв.32 Вікнянського л-ва (окол.с.Паївка) – 25.07.2008 р. (1 особина), с.Буцики Гусятинського р-ну – 11.07.2010 р. (1 особина); смт.Гримайлів Гусятинського р-ну – 22.07.2010 р. (5 особин).

ПОВІДОМЛЕННЯ

Aglia tau L. – рідкісний вид заповідної території: кв.41, 42 Краснянського л-ва (окол.с.Малі Бірки) – 18.05.98 р. (1 особина), 6.06.1999 р.(3 особини); 18.06.98 р. (1 особина); 10.06.2005 р.(1 особина); кв.51 Краснянського л-ва (окол. с.Кренцилів Гусятинського р-ну) – 18.06.99 р. (1 особина), 2002 р. (1 особина).

Saturnia pyri Schiff. – досить рідкісний вид, відмічений у двох випадках: смт.Гусятин – 30.04.2009 р. (2 особини, ♀), смт.Гримайлів – 12.05.2010 р. (1 особина, ♀).

Catocala sponsa L. – рідкісний в заповіднику та околицях вид: смт.Гримайлів – 18.07.98 р.(1 особина); с.Буцики – 18.07.98 р. (1 особина), 7.07.2000 р. (1 особина), 07.2002 р. (1 особина).

Acherontia atropos (L.) - рідкісний вид, відмічений лише в агроценозах околиць заповідника. Невелике збільшення чисельності відмічалось у 2007 році: с.Буцики – 19.09.2001 р. (1 особина), 14.07.2007 р. (1 особина, ♂), 18.07.2007 р. (1 larv).

Catocala fraxini L. – надзвичайно рідкісний вид. Відмічений лише за однією знахідкою: смт.Гримайлів – 28.10.1999 р. (1 особина).

Xylocopa violaceae L. – рідкісний вид лучно-степових схилів товтр: ур.Скелі Франка (околиці с.Вікно Гусятинського р-ну) – 19.07.1998 р. (1 особина), 16.05.2005 р (1 особина); гора Ципель – 15.06.09 р. (1 особина); гора Довга – 18.05.2010 р.(1 особина); с.Буцики – 21.06.2008 р. (3 особини).

Xylocopa valga L.– звичайний вид всієї території заповідника та лучно-степових схилів Товтр: ур.Скелі Франка (околиці с.Вікно Гусятинського р-ну) 9.04.1998 р. (4 особини), 04.2000 р. (чисельно), 27.01.01 р. (8 особин), 17.04.02 р. (8 особин), 22.04.03 р. (3 особини), 17.06.05 р.(5 особин), 20.04.05 р. (8 особин); 16.05.05 р. (12 особин), 3.08.08 р. (6 особин), 19.04.10 р.(10 особин); гг. Гостра, Ципель, Довга (околиці с.Вікно), 1999 р. (чисельно), 05.2000 р. (чисельно); 22.04.04 р. (2 особини), 25.05.04 р. (1 особина), 3.08.08 р.(6 особин), 15.08.09 р.(1 особина); кв.25 Городницького л-ва (окол. с. Городниця) – 6.06.2004 р. (1 особина); с.Буцики – 6.06.04 р. (1 особина), 21.05.09 р.(3 особини); смт.Гримайлів (парк) – 18.08.07 р.(1 особина); с.Личківці Гусятинського р-ну – 24.03.2001 р. (1 особина).

Bombus muscorum (Fab) – надзвичайно рідкісний вид заповідника, відмічений лише в одному локалітеті: ур.Скелі Франка – 20.07.02 р. (1 особина); 19.07.98 р. (1 особина).

B.pronorum (Panz.) – рідкозустріваний вид заповідника, більш чисельно зустрічається лише на Городницьких товтрах (окол. с.Остап'є Підволочиського р-ну): ур. Городницькі горби – 06.2000 р. (2 особини), 24.07.2002 р. (1 особина); гори Гостра, Ципель (околиці с.Вікно) – 06.2000 р. (2 особини).

B.ruderatus (Fabr.) – надзвичайно рідкісний вид, відомий з одного локалітету, де він зустрічався чисельно: урочищеГородницькі горби (околиці с.Остап'є Підволочиського р-ну) – 06.2000 р. (1 особина),

Limenitis populi (L.) – звичайний вид південної частини лісового масиву заповідника: кв.24 Вікнянського л-ва (окол. с.Вікно) – 27.05.2001 р.(1 особина), 24.03.01 р. (1 особина); кв.45, 51, 57 Краснянського л-ва (окол. с.Кренцилів) – 5.02.01 р. (1 особина); 3.06.03 р. (5 особин); 14.06.04 р. (1 особина); 22.06.09 р. (1 особина); 22.07.09 р.; кв.37, 43 Краснянського л-ва (околиці с. Малі Бірки) – 3.07.05 р. (1 особина), 8.07.05 р. (3 особини), 18.06.07 р. (5 особин); ур Пуща (окол. с.Кренцилів) – 22.07.09 р.(1 особина); кв.23 Городницького л-ва (околиці с.Городниця) – 14.06.04 р. (3 особини).

Навіть побіжний аналіз наведених даних дає можливість виокремити із наведеного списку види, які надзвичайно рідко зустрічаються на території та в околицях заповідника. Це: красуня діва, жук-самітник, жук-олень, вусач великий дубовий, стрічкарка голуба, стрічкарка орденська малинова, ксилокопа фіолетова, бражник мертва голова, подалірій, сатурнія велика. Більшість з них відома за 2-3 знахідками за 14 років спостережень. Разом з тим ряд видів підтримує тут досить стабільну чисельність: вусач мускусний, махаон, райдужниця велика, стрічкарка тополева, ксилокопа звичайна. Є ряд видів, які відносно чисельно зустрічаються лише в окремих докалітетах: джмелі червонуватий та яскравий – в урочищі Городницькі горби, мнемозина – у кв.41, 42 Краснянського лісництва, сатурнія руда – у кв.41, 42, 51 Краснянського лісництва, ксилокопа фіолетова – на степових схилах ур.Скелі Франка та г. Довгої (цьому

ПОВІДОМЛЕННЯ

локалітету загрожує знищення через інтенсивне заростання лучно-степових схилів ялівцем, бирючиною, глодом).

До переліку раритетних видів заповідника належить також відносити мурашку руду лісову – *Formica rufa* L. та дукачика непарного – *Lucyena dispar* Haw., які знаходяться у Європейському червоному списку [1]. Рідкозустріваними залишаються також і виведені з Червоної книги третього видання ванесса чорно-руда та ведмедиця Гера, чисельність яких є досить низькою і трапляються вони в окремих біотопах.

1. *Парникоза И.Ю.* Фауна Украины: охранные территории./ И.Ю. Парникоза, Е.И. Годлевская, М.С. Шевченко, Д.Н. Иноземцева – К., 2005. 59 с.
2. *Червона книга України.* Тваринний світ / гол. ред. І. Акімов – К.: Глобалколсантинг, 2009. – 623 с.

Я.И. Капелюх

Природный заповедник "Медоборы", пгт. Гримайлов, Гусятинский р-н, Тернопольская обл., Украина

КРАСНОКНИЖНЫЕ ВИДЫ НАСЕКОМЫХ ПРИРОДНОГО ЗАПОВЕДНИКА "МЕДОБОРЫ", ИХ ЛОКАЛИЗАЦИЯ И СТАТУС

Проанализировано наличие раритетных видов насекомых, их статус и локалитет на территории природного заповедника "Медоборы".

Ключевые слова: локалитет, заповедник, редкий вид

Ya. I. Kapeliuh

Medobory National reserve, Hrymajlov, Husyatyn district, Ternopil region, Ukraine

LOCALIZATION AND STATUS OF RARE INSECTS OF MEDOBORY NATURE RESERVE

The number of rare insects, their localization and status of the Medobory National reserve were studied.

Key words: locality, reserve, rare species

Рекомендує до друку

Надійшла 09.06.2011

В.І. Кваша